

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 460 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoirra Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi.....	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari.....	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'st Muhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi.....	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyevich, Ahrorova Ozoda Amriddinovna</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari.....	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari.....	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida).....	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ithom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili.....	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi.....	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari.....	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatlarini (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Nazilya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdorovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	190
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990-yillar)	195
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar ta'limida ikkilamchi cheklovlarni kamaytiruvchi ta'lim texnologiyalari	199
<i>Qo'ziyeva Shahnoza Muhammadsoli qizi</i>	

MUNDARIJA SOÐERJANIE CONTENTS	O'quvchilarda milliy g'oya va mafkurani rivojlantirishda mumtoz musiqaning o'rni va ahamiyati 202 Baymanova Feruza Abralovna
Ommaviy jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishning pedagogik asoslari 207 Xayitova Ulfatoy Tursunovna	
Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy faollikni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 211 Turg'unboev Sirojiddin Faxriddinovich	
Muhandislik ta'limida Bernulli va Puasson taqsimotlarini texnologik jarayonlar misolida o'qitish metodikasi... 216 Qo'ziboyeva Nozima Yoqubjon qizi, Maxmanazarov Sardor Toirjon o'g'li, Saydullayev Asadbek Xayrullo o'g'li	
Психолого-педагогические основы обучения теме “производная” в курсе алгебры и начал анализа президентской школы 225 Шахноза Холмуродова Зоир кизи	
O'qish savodxonligi darslarida Bloom taksonomiyasi va 4K kompetensiyalarining integrativ modeli 234 Farsaxonova Mastura Jalol qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash mezonlari va monitoring tizimini takomillashtirish: indikatorlar asosidagi boshqaruv modeli 241 Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi	
Maxsus mashqlar yordamida start tezligini oshirish metodikasi 244 Sitora Elova Axmatqulovna, Panjiyeva Gulzoda Eshdaviyat qizi	
Amudaryo foreli (Salmo trutta oxianus) O'zbekiston hududida tarqalishi va ekologiya ta'siri..... 248 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Sevinch Sirojiddinova, Qurbonazarova Marjona Zokirovna	
Suv va quruqlik muhitiga moslashgan amfibiyalarda adaptatsiya xususiyati 251 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Axmatmatova Feruza Shamsiddin qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
O'zbekistonda tarqalgan kaptarsimonlar xilma-xilligi, ularni tarqalishi, biologik xususiyatlari va amaliy ahamiyati 255 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Jasmina Baxtiyor qizi, Saidova Dilnoza Rustamovna	
Surxondaryo viloyatidagi qo'lqanotlilar turlarining morfologik tasnifi va hududiy farqlari 259 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Yarashova Sarvara Islomovna, Bahromova Shahzoda Abduqodirovna	
Игровые технологии как средство активизации коммуникативной деятельности учащихся на занятиях по русскому языку 267 Халикова Гульбахор Исановна	
Yoshlarni pedagogik kasbga yo'naltirish ishlarini o'rganishning konseptual va metodologik asoslari 270 Matkarimova Muxabbat Abuovna	
O'qish savodxonligini baholovchi topshiriqlar turlari 277 Rasulova Mushtariybonu	
Qoraqalpog'istonning shimoliy tumanlaridagi bolalarda tashqi nafas olish tizimi xususiyatlari 281 Orazbaeva Navbaxor Mratbaevna	
“Kompyuter tarmoqlari” fanini o'qitishda dasturiy-didaktik vositalardan foydalanish 285 Muqimov Shahzodbek Ixtiyor o'g'li	
Yangi O'zbekiston: yangilanish va taraqqiyot omillari (Qashqadaryo viloyati misolida)..... 288 Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, Safarova Sevara Saloxiddinovna	
Raqamli ta'lim strategiyalaridan foydalanib o'qish samaradorligini oshirish 294 Narzullayeva Gulzira Xayrullo qizi, Abdusottarova Farog'at Olimjon qizi	
Oliy ta'limda “Zoologiya” kursini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish (“umurtqali hayvonlar” misolida)..... 299 Xonnazarova Mamlakat To'lqinovna	
Oliy ta'lim muassasalarida ommaviy sportni rivojlantirish strategiyalari 303 Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li	
Accommodating a Teenage English Learner With Tourette-Related Stammering in Uzbekistan State Multilevel Test Preparation: A Single-Case Study 307 Yulduz Sultanova	
Yengil atletikada to'siqlar osha yugurish texnikasini takomillashtirish va o'rgatish uslubiyati 313 Chariyev Ulug'bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich	

The Interaction of Language and Culture in Intercultural Conflict Communication	317
Gulnoza Khushnazarova	
O'smir shaxsida o'zini o'zi tushunish psixologik muammo sifatida.....	321
Mahmudov Abdurasul	
O'quvchilar nutqida milliy-madaniy leksik birliklarni qo'llashga o'rgatishda semantikashtirish	325
Tursunova Javhar Bakir qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich ta'limda matematik madaniyatni shakllantirish: Qori Niyoziy merosi asosida.....	329
Axmedova Nargiza Toychibekovna	
A2 darajadagi o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda adaptiv yondashuvning roli	333
Nezametov Zuxra Axmadovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik kasbga ijodiy munosabatni tarbiyalashning nazariy asoslari.....	336
Axmatov Ibrohimjon Furqat o'g'li	
Voyaga yetmaganlar profilaktikasida maktab, oila va mahalla hamkorligining zamonaviy holati va diagnostikasi	340
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Yuqori sinf o'quvchilarining ijtimoiy va intellektual kompetensiyalarini rivojlantirishni pedagogik tizimini takomillashtirish	344
Amankosova Dinara Gabitovna	
Innovatsion usullar vositasida maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirish.....	348
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Dzyudoning olimpiya o'yinlaridagi o'rni va ahamiyati	353
Jaxongir O'razbayev Temur o'g'li	
Umumta'lim maktab o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga integratsiyalashgan harbiy tarbiyaning ilmiy-nazariy asoslari.....	356
A'zamov Inom Salimjonovich	
The Role of Digital Platforms in Developing Students' Independent Learning Competency.....	360
Jo'rayeva Zamira Ishmuminovna, Uraqova Shaxlo Turdiyevna	
Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	365
Toshpo'latov Olim Panjiyevich	
"Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat markazlarining ta'lim jarayonlarini tashkil etish	370
Bektemirova Asilabonu Akmal qizi	
Kreativ ta'lim texnologiyalari asosida talabalarda innovatsion kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	374
Sariboyev Nurali Abdunazarovich	
Bolalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar va yosh xususiyatlari	378
Erkinboyev Muhammadqodir Nodirbek o'g'li	
Tasviriy san'at darslarida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.....	383
Xushvaqtov Abror Doniyor o'g'li	
Raqamli ta'lim muhitida zamonaviy o'qitish metodlari va interaktiv texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	387
Murodova Dilafro'z Matmurod qizi, Sattarova Bibijon Muzaffar qizi, Bekmurodova Muhayyo Uralbayevna	
Kredit-modul tizimida o'quv-me'yoriy hujjatlarni takomillashtirish borasidagi milliy va xorijiy tajribalar	391
Aralova Maxsuma Abdurahmonovna	
Yuqori sinf o'quvchilariga chet til o'qitish va o'rgatishda motivatsiyaning o'rni xususida.....	396
Atadjanova Shaxnoz Abbasovna, Ismoilova Feruza Salimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion metodlar	400
Axmedova Fayziniso Otabek qizi	
Bo'lajak pedagoglarning uzluksiz amaliy faoliyatida professional salohiyatini rivojlantirish yo'llari	403
Habibullayeva Muxlisaxon Yorqinjon qizi	

Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining PR kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....	406
J. B. Jumabayev	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	412
Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna	
Biologiya ta'lim jarayonida ilg'or hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash.....	416
Mo'minov Dilshod Yaxshiboy o'g'li	
Oliy ta'limda masofaviy ta'limning pedagogik-psixologik xususiyatlari	420
Mutalibova Muqaddasxon Abdunabi qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda raqamli platformalar orqali kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirish	423
Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Saminjonova Sevaraxon Axmadjon qizi, Abdihakimova Muqaddas Fahridinova, Matsapayeva Nigora Satbay qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining etnopedagogik kompetentligini shakllantirishda milliy hunarmandchilik va xalq amaliy san'atining didaktik imkoniyatlari	428
Pardayeva Gulchexra Safarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari	432
Qipchaqova Sevinchxon Farxodjon qizi	
Maktabgacha ta'lim boshqaruvida ERP tizimlarini integratsiyalashning proaktiv modeli.....	436
Raxmatillayev Oyatillo Zikrillayevich	
Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etish va loyihalashtirish.....	439
Sadikova Shoista Akbarovna, Yangiboyeva Salomat Samandarovna, Yangiboyeva Sevinch Samandarovna	
Milliy hunarmandchilik buyumlarini yasash orqali o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish	442
Xayitov Jonibek Xolboboyevich, Nabijonova Nilufar Nabijon qizi	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	446
Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li	
Сравнительно-типологический анализ юмора и гуманизма в творчестве Гафура Гуляма и Марка Твена.....	451
Абдумунинова Махлиё	
Особенности фонетико-фонематической речи (качественные и количественные) у младших школьников с речевыми расстройствами.....	453
Заирова Н. Б.	

SHAXSIY TA'LIM TRAYEKTORIYASI TUSHUNCHASINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MOHIYATI

Toshpo'latov Olim Panjiyevich

Termiz davlat pedagogika instituti Registrator ofisi menejeri

Annotatsiya: Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik va psixologik mohiyati tahlil qilingan. Individual ta'limni tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari hamda o'quvchilarning qobiliyati, ehtiyoji va qiziqishlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini loyihalash masalalari yoritilgan. Shaxsiy ta'lim trayektoriyasining o'quvchi kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati, shuningdek, unga ta'sir etuvchi pedagogik va psixologik omillar ochib berilgan.

Kalit so'zlar: shaxsiy ta'lim trayektoriyasi, individual ta'lim, kompetensiya, pedagogik yondashuv, psixologik rivojlanish, motivatsiya, ta'lim texnologiyalari, o'quvchi faoliyati.

Abstract: The pedagogical and psychological essence of the concept of an individual learning trajectory is analyzed. Modern approaches to organizing individualized learning, as well as issues related to designing the educational process based on students' abilities, needs, and interests, are examined. The importance of an individual learning trajectory in developing students' competencies, along with the pedagogical and psychological factors influencing this process, is revealed.

Key words: individual learning trajectory, individualized learning, competence, pedagogical approach, psychological development, motivation, educational technologies, student activity.

Аннотация: Проанализирована педагогическая и психологическая сущность понятия индивидуальной образовательной траектории. Рассмотрены современные подходы к организации индивидуального обучения, а также вопросы проектирования образовательного процесса с учетом способностей, потребностей и интересов обучающихся. Раскрыты значение индивидуальной образовательной траектории в развитии компетенций учащихся, а также педагогические и психологические факторы, влияющие на данный процесс.

Ключевые слова: индивидуальная образовательная траектория, индивидуальное обучение, компетенция, педагогический подход, психологическое развитие, мотивация, образовательные технологии, учебная деятельность.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchining shaxsiy taraqqiyotini ta'minlash, uning individual qobiliyat va imkoniyatlariga mos keluvchi ta'lim yo'nalishini loyihalash dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiyalash bo'yicha qabul qilingan me'yoriy hujjatlarda ham o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan ta'limning ustuvor maqsad ekanligi alohida ta'kidlanadi¹. Xususan, "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da har bir o'quvchining qobiliyatlarini ochib berish, uning shaxsiy o'sish trayektoriyasini ta'minlash zarurligi belgilab qo'yilgan.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi (keyingi o'rinlarda – ShTT) tushunchasi pedagogika fanida nisbatan yangi termin bo'lib, uning ilmiy-nazariy asoslari to'liq ishlab chiqilmagan. Tadqiqotchilar ushbu tushunchani turli pozitsiyalardan – falsafiy, psixologik, sotsiologik va didaktik nuqtai nazarlardan o'rganib kelmoqdalar. Shu bois mazkur tushunchaning pedagogik-psixologik mohiyatini chuqur tahlil qilish, uning tarixiy genezisini izchil yoritish bugungi pedagogika fanining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyatini ochib berish va uning ilmiy-pedagogik genezisini tarixiy-mantiqiy tahlil asosida yoritishdan iborat.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. – T.: O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2019, 41-son.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining mohiyati

“Trayektoriya” atamasi lotincha “trajectus” so‘zidan olingan bo‘lib, “harakat yo‘li”, “yo‘nalish” ma‘nolarini anglatadi. Pedagogik nuqtai nazardan shaxsiy ta'lim trayektoriyasi o‘quvchining individual imkoniyatlari va maqsadlariga mos ravishda tashkil etilgan ta'lim yo‘nalishi sifatida talqin qilinadi.

Mazkur tushuncha quyidagi tarkibiy komponentlarni o‘z ichiga oladi:

- o‘quvchining qiziqishlari va ehtiyojlari;
- individual qobiliyatlari;
- ta'lim maqsadlari;
- o‘qitish metod va vositalari;
- o‘quv faoliyatini baholash mezonlari;
- mustaqil ta'lim faoliyati.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi ta'lim jarayonini differensiallashtirish va individuallashtirishning muhim vositasi hisoblanadi. Bu esa har bir o‘quvchining o‘z imkoniyatlarini maksimal darajada namoyon etishiga yordam beradi.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasining pedagogik mohiyati

Pedagogik jihatdan shaxsiy ta'lim trayektoriyasi ta'lim jarayonining shaxsga yo‘naltirilgan modelini ifodalaydi. Ushbu modelda o‘quvchi ta'lim jarayonining markaziy subyekt sifatida qaraladi. O‘qituvchi esa boshqaruvchi va yo‘naltiruvchi funksiyani bajaradi.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasining pedagogik mohiyati quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

1. **Ta'limni individuallashtirish** – o‘quvchilarning bilim darajasi, qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olish.
2. **Faollikni rivojlantirish** – o‘quvchining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish.
3. **Moslashuvchanlik** – ta'lim mazmuni va metodlarini individual ehtiyojlarga moslashtirish.
4. **Kompetensiyaviy yondashuv** – nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalash.
5. **Refleksiv faoliyat** – o‘quvchining o‘z faoliyatini tahlil qilishi va baholashi.

Pedagogik jarayonda shaxsiy ta'lim trayektoriyasini samarali tashkil etish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar hamda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasining psixologik mohiyati

Psixologik nuqtai nazardan shaxsiy ta'lim trayektoriyasi o‘quvchining individual-psixologik xususiyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Har bir insonning temperamenti, tafakkuri, motivatsiyasi va qiziqishlari turlicha bo‘lgani sababli ta'lim jarayonida individual yondashuv zarur hisoblanadi.

Psixologik jihatdan ushbu yondashuv quyidagi omillarga asoslanadi:

- ichki motivatsiyani shakllantirish;
- o‘z-o‘zini rivojlantirish ehtiyojini kuchaytirish;
- mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmasini rivojlantirish;
- ijodiy fikrlashni qo‘llab-quvvatlash;
- shaxsning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirish.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi o‘quvchining psixologik komfortini ta‘minlaydi. Natijada ta'lim jarayonidagi stress va qo‘rquv kamayadi, o‘quv faoliyatiga bo‘lgan qiziqish ortadi.

Zamonaviy ta'limda shaxsiy ta'lim trayektoriyasining ahamiyati

Raqamli texnologiyalar rivojlanishi ta'limni individuallashtirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Elektron platformalar, masofaviy ta'lim tizimlari va sun‘iy intellekt texnologiyalari o‘quvchilarga o‘z imkoniyatlariga mos ta'lim olish imkonini yaratmoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimida shaxsiy ta'lim trayektoriyasi quyidagi afzalliklarga ega:

- o‘quvchilarning ta'lim motivatsiyasini oshiradi;

- mustaqil ta'lim kompetensiyalarini shakllantiradi;
- ta'lim sifatini yaxshilaydi;
- ijodkorlik va innovatsion fikrlashni rivojlantiradi;
- kasbiy yo'nalishni aniqlashga yordam beradi.

Bugungi kunda kredit-modul tizimi, adaptiv ta'lim texnologiyalari hamda kompetensiyaviy yondashuv shaxsiy ta'lim trayektoriyasini amalga oshirishning muhim mexanizmlaridan biri sifatida qaralmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi muammosi xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan turli rakurslarda o'rganilgan. Rus pedagogi A.V. Xutorskoy o'zining "Metodika lichnostno-orientirovannogo obucheniya" asarida shaxsiy ta'lim trayektoriyasini "o'quvchining shaxsiy salohiyatini amalga oshirish yo'li" sifatida ta'riflaydi [1, 89-b.].

T.M. Kovalyova esa tyutorlik faoliyati nazariyasi doirasida shaxsiy ta'lim trayektoriyasini "o'quvchining ta'limiy harakat dasturi" deb ta'kidlaydi [2, 45-b.].

E.A. Aleksandrova shaxsiy ta'lim trayektoriyasini "shaxs subyektiv tajribasini boyitish vositasi" sifatida talqin qiladi [3, 112-b.].

I.S. Yakimanskayaning shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasida o'quvchining subyektiv tajribasi va individual o'sish yo'li alohida ta'kidlanadi [4, 67-b.].

L.S. Vigotskiyning "Eng yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasi esa shaxsiy ta'lim trayektoriyasi konsepsiyasi uchun fundamental psixologik asos bo'lib xizmat qiladi [5, 234-b.].

O'zbek pedagogikasida B.X. Xodjayev shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini, N.S. Saidaxmedov interfaol ta'lim metodlarini, U.Sh. Begimqulov esa raqamli ta'lim muhitini tadqiq qilgan [6, 78-b.; 7, 134-b.; 8, 56-b.].

Sh.S. Sharipovning ilmiy ishlarida o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish masalalari keng yoritilgan [9, 92-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, qiyosiy-tarixiy, retrospektiv tahlil, sintez, induksiya va deduksiya metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning ilmiy-metodologik asosini pedagogika klassiklari, zamonaviy olimlarning ilmiy ishlari, dissertatsiyalar, monografiyalar hamda xalqaro reyting jurnallarida chop etilgan maqolalar tashkil etdi.

Mazkur manbalar asosida shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik va psixologik mohiyati tizimli ravishda tahlil qilindi. Shuningdek, ilmiy qarashlarning evolyutsiyasi qiyosiy va mantiqiy tahlil asosida o'rganilib, muammoning nazariy jihatlarini umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijasida shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining genezisi quyidagi bosqichlarga bo'linganligi aniqlandi:

Birinchi bosqich – qadimgi va o'rta asrlar pedagogikasi (mil. avv. V-asr – XIV-asr). Bu davrda Konfutsiy, Suqrot, Aflotun, Arastu kabi mutafakkirlarning ta'limotlarida har bir shaxsning o'ziga xosligini hisobga olgan holda tarbiyalash g'oyasi ilgari surilgan. Sharq mutafakkirlari Forobiyning "Fozil odamlar shahri", Ibn Sinoning "Tib qonunlari" va "Donishnoma", Beruniyning ilmiy ishlarida har bir o'quvchining iste'dodi va qobiliyatiga mos ta'lim berish g'oyasi asoslab berilgan.

Ikkinchi bosqich – klassik pedagogika davri (XV–XIX-asrlar). Ya.A. Komenskiyning "Buyuk didaktika" asarida tabiiyga muvofiqlik tamoyili ilgari surilgan. J.J. Russo, I.G. Pestalossi, A. Disterveg, K.D. Ushinskiy ta'limni har bir bola tabiatiga moslashtirish zarurligini asoslagan.

Uchinchi bosqich – yangi davr pedagogikasi (XX-asr boshi – o'rtalari). J. Dyuiyning pragmatik pedagogikasi, M. Montessori va S. Frenening alternativ ta'lim modellari, L.S. Vigotskiyning madaniy-tarixiy konsepsiyasi shaxsiy ta'lim trayektoriyasi g'oyasining nazariy asosini shakllantirdi.

To'rtinchi bosqich – zamonaviy bosqich (XX-asr oxiri – hozirgi kun). A.V. Xutorskoy, T.M. Kovalyova, E.A. Aleksandrova, I.S. Yakimanskaya kabi olimlarning ilmiy ishlarida shaxsiy ta'lim trayektoriyasi mustaqil pedagogik kategoriya sifatida shakllandi va raqamli ta'lim muhiti sharoitida yangi mazmun kasb etdi.

Olib borilgan nazariy-pedagogik hamda psixologik tahlillar natijasida shaxsiy ta'lim trayektoriyasi murakkab va ko'p komponentli pedagogik tizim ekanligi aniqlandi. Mazkur tushuncha ta'lim oluvchining individual imkoniyatlari, ehtiyojlari va rivojlanish istiqbollari hisobga olgan holda tashkil etiladigan ta'lim faoliyatini ifodalaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, shaxsiy ta'lim trayektoriyasi quyidagi to'rtta tarkibiy komponentdan iborat ekanligi belgilandi:

1. **Maqsadli komponent** – o'quvchining individual maqsadlari, ehtiyojlari, qiziqishlari hamda kasbiy yo'nalishlarini aniqlashga xizmat qiladi. Ushbu komponent ta'lim oluvchining o'z oldiga aniq maqsad qo'ya olishi va o'z rivojlanish strategiyasini belgilashi bilan xarakterlanadi.
2. **Mazmuniy komponent** – ta'lim mazmunini individuallashtirishni nazarda tutadi. Bunda o'quv materiallari, topshiriqlar va o'quv resurslari o'quvchining bilim darajasi hamda qobiliyatiga mos ravishda tanlanadi. Mazmuniy komponent ta'lim jarayonining moslashuvchanligini ta'minlaydi.
3. **Texnologik komponent** – shaxsiy ta'lim trayektoriyasini amalga oshirishda qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, raqamli vositalar va innovatsion yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Ushbu komponent individual ta'lim faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.
4. **Refleksiv-baholash komponenti** – o'quvchining o'z faoliyatini tahlil qilishi, o'zlashtirish darajasini baholashi hamda keyingi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashini ifodalaydi. Mazkur komponent o'quvchilarda tanqidiy va refleksiv fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Shunday qilib, shaxsiy ta'lim trayektoriyasining mazkur komponentlari o'zaro uzviy bog'liq holda ta'lim oluvchining har tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

1. **Motivatsion komponent** – o'quvchining ta'limga bo'lgan ichki ehtiyoji, qiziqishi, maqsadlari va qadriyatlari majmuini o'z ichiga oladi. Ushbu komponent shaxsning o'quv faoliyatidagi ishtirokini belgilab beradi va A. Maslouning ehtiyojlar ierarxiyasi nazariyasi asosida tushuntiriladi.
2. **Kognitiv komponent** – o'quvchining bilim, ko'nikma va malakalarini, tafakkur uslubini, o'rganish strategiyalarini qamrab oladi. Bu komponent J. Piaje ning kognitiv rivojlanish nazariyasi va H. Gardnerning ko'p omilli intellekt konsepsiyasi asosida tahlil qilinishi mumkin ^[14, 156-b.].
3. **Faollik-amaliy komponent** – o'quvchining mustaqil o'rganish ko'nikmalari, o'z-o'zini boshqarish qobiliyati va ta'limiy faoliyatini amalga oshirish uslublarini ifodalaydi. Mazkur komponent A.N. Leontyevning faoliyat nazariyasiga asoslanadi.
4. **Refleksiv komponent** – o'quvchining o'z ta'lim faoliyatini tahlil qilish, baholash va takomillashtirish qobiliyatini bildiradi. Bu komponent metakognitiv qobiliyatlarning rivojlanishi bilan bog'liq.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasi pedagogika fanida murakkab, ko'p qirrali va dinamik kategoriya hisoblanadi. Tushunchaning genezisi shuni ko'rsatadiki, shaxsiy ta'lim trayektoriyasi g'oyasi qadimdan mavjud bo'lgan, ammo zamonaviy mazmunga raqamli texnologiyalar rivojlanishi bilan ega bo'ldi.

Mualliflik ta'rifi: Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi – bu o'quvchining shaxsiy qobiliyatlari, qiziqishlari, ehtiyojlari va imkoniyatlariga mos ravishda, raqamli ta'lim muhiti sharoitida loyihalanadigan, motivatsion, kognitiv, faollik-amaliy va refleksiv komponentlarni o'zida birlashtirgan individual ta'limiy harakat yo'lidir.

Tahlil natijasida shu narsa aniq bo'ldiki, shaxsiy ta'lim trayektoriyasining samaradorligi quyidagi pedagogik-psixologik shartlarga bog'liq: o'quvchining subyektivligini ta'minlash, refleksiv qobiliyatlarning rivojlanishiga, raqamli vositalardan oqilona foydalanish hamda pedagog-tyutorning psixologik-pedagogik yordami mavjudligi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasi pedagogika fanida yangi va istiqbolli yo'nalish bo'lib, uning pedagogik-psixologik mohiyati o'quvchining subyektivligini, individualligini hamda shaxsiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan.

Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor pedagogik-psixologik yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mazkur yondashuv ta'lim oluvchining individual xususiyatlari, qobiliyati, ehtiyoji va qiziqishlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishga xizmat qiladi. Natijada o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan motivatsiyasi ortadi, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv hamda o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalari shakllanadi. Shu bilan birga, shaxsiy ta'lim trayektoriyasi ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarish hamda ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos ravishda tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bundan tashqari, shaxsiy ta'lim trayektoriyasini amaliyotga samarali joriy etish pedagoglardan yuqori darajadagi innovatsion va metodik kompetentlikni talab etadi. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar hamda adaptiv o'qitish vositalaridan unumli foydalanish individual ta'limni tashkil etishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini inobatga olish, ularga pedagogik-psixologik qo'llab-quvvatlash ko'rsatish hamda qulay ta'lim muhitini yaratish shaxsiy ta'lim trayektoriyasining samaradorligini ta'minlaydi. Shu bois zamonaviy ta'lim tizimida individual yondashuvni takomillashtirish va shaxsga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: пособие для учителя. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 383 с.
2. Ковалёва Т.М. Тьюторство как ресурс для системы развивающего обучения Д.Б. Эльконина – В.В. Давыдова. – М.: Авторский Клуб, 2015. – 56 с.
3. Александрова Е.А. Педагогическое сопровождение самоопределения старших школьников. – М.: НИИ школьных технологий, 2010. – 336 с.
4. Ходжайев В.Х. Педагогик texnologiyalar. – Т.: O'zbekiston, 2018. – 240 b.
5. Saidaxmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Т.: Moliya, 2003. – 172 b.
6. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari: ped. fan. dok. ... diss. – Т., 2007. – 290 b.
7. Sharipov Sh.S. O'quvchilar kasbiy ijodkorligini tarbiyalashning uzviyiligini ta'minlash nazariyasi va amaliyoti: ped. fan. dok. ... diss. – Т., 2012. – 320 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.